

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 31.01.1991, sp. zn. St 2/90, ECLI:CZ:NS:1991:ST.2.1990.1

Číslo: 20/1991

Právní věta: Stanovisko:pětčlenného senátu Nejvyššieho súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky k zabezpečeniu jednotného výkladu zákona v článku II odst. 3, 4 zák. č. 175/1990 Zb., ktorým sa mení a doplňuje Trestný zákon, so zreteľom na rozhodnutie prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990, z 31. januára 1991 č. k. St 2/90.Súd skráti odsúdenému trest odňatia slobody podľa čl. II odst. 3 veta tretia alebo podľa čl. II odst. 4 zákona č. 175/1990 Zb. bez ohľadu na prípadné rozhodnutie súdu o odpustení časti trestu podľa čl. II alebo č. VI odst. 2 rozhodnutia prezidenta Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky o amnestii z 1. januára 1990 rozhodnutie súdu o použití amnestie zostáva nedotknuté.

Soud: Nejvyšší soud ČSFR

Datum rozhodnutí: 31.01.1991

Spisová značka: St 2/90

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Amnestie, Přejchodná ustanovení

Předpisy: 1/1990/1 Sb. čl. 2

čl. 2 odst. 4

čl. 6 odst. 2 175/1990 Sb. čl. 2 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbirkový text rozhodnutí:

Č. 20

Stanovisko:

pětčlenného senátu Nejvyššieho súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky k zabezpečeniu jednotného výkladu zákona v článku II odst. 3, 4 zák. č. 175/1990 Zb., ktorým sa mení a doplňuje Trestný zákon, so zreteľom na rozhodnutie prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990, z 31. januára 1991 č. k. [St 2/90](#).

Súd skráti odsúdenému trest odňatia slobody podľa čl. II odst. 3 veta tretia alebo podľa čl. II odst. 4 zákona č. 175/1990 Zb. bez ohľadu na prípadné rozhodnutie súdu o odpustení časti trestu podľa čl. II alebo č. VI odst. 2 rozhodnutia prezidenta Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky o amnestii z 1.

januára 1990; rozhodnutie súdu o použití amnestie zostáva nedotknuté.

(Stanovisko päťčlenného senátu NS ČSFR k zabezpečeniu jednotného výkladu zákona v článku II odst. 3, 4 zák. č. 175/1990 Zb., ktorým sa mení a doplňuje Trestný zákon, so zreteľom na rozhodnutie prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990, z 31. januára 1991 č. j. [St 2/90.](#))

Odôvodnenie:

Najvyšší súd Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zistil, že najvyššie súdy republík zaujali rozdielne stanoviská k otázke, aký vplyv majú ustanovenia čl. II odst. 3 veta tretia, odst. 4 zák. č. 175/1990 Zb., ktorým sa mení a doplňuje Trestný zákon, na prípadné rozhodnutie súdu o použití čl. II alebo článku VI odst. 2 rozhodnutia prezidenta Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky o amnestii z 1. januára 1990, ktoré bolo vydané pred účinnosťou cit. zákona.

Podľa stanoviska trestného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky zo

16. júla 1990 sp. zn. Tpj 61/90 ak rozhoduje súd podľa čl. II odst. 3 veta tretia alebo podľa čl. II odst. 4 zák. č. 175/1990 Zb., ktorým sa mení a doplňuje Trestný zákon, v prípade odsúdeného, ktorému bol podľa čl. VI odst. 2 rozhodnutia prezidenta ČSFR o amnestii z 1. januára 1990 z uloženého trestu odňatia slobody odpustený jeden rok, skráti pôvodne uložený trest na výmeru zodpovedajúcu hladiskám, ktoré sú stanovené v čl. II odst. 3 veta tretia alebo v čl. II odst. 4 zákona č. 175/1990 Zb. Rozhodnutie súdu podľa čl. VI odst. 2 cit. rozhodnutia o amnestii zostáva v takomto prípade nedotknuté. O tom, či a akú časť trestu odňatia slobody má odsúdený po rozhodnutí podľa čl. II odst. 3, 4 cit. zák. vykonať, súd nerozhoduje uznesením; vždy však upovedomí nápravový ústav, v ktorom sa trest odňatia slobody vykonáva, o obidvoch rozhodnutiach ovplyvňujúcich dobu skutočného výkonu trestu, tj. o rozhodnutí podľa čl. VI odst. 2 rozhodnutia prezidenta ČSFR o amnestii z 1. januára 1990, ako aj o rozhodnutí podľa čl. II odst. 3 veta tretia alebo odst. 4 zák. č. 175/1990 Zb., a o tom, že koniec trestu treba stanoviť so zreteľom na obidva dôvody, ktorými bola dotknutá pôvodná výmera trestu.

Argumentuje sa tým, že keby zákonodarca chcel, aby súd skrátil aj trest zmiernený amnestiou prezidenta ČSFR, zrejme by to v texte zákona výslovne vyjadril tak, ako to urobil napr. v ustanovení § 61 odst. 1 Tr. zák. Na skutočnosť, že z trestu, ktorý sa skraca, bola na podklade čl. VI odst. 2 cit. rozhodnutia o amnestii odpustená časť vo výške jedného roka, súd teda v tejto súvislosti nijak neprihliadal. Pretože rozhodnutí podľa čl. 2 odst. 3 veta tretia alebo odst. 4 zákona č. 175/1990 Zb. znamená iba skrátenie trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený rozsudkom, ale sám výrok o uložení trestu sa tým neruší a nedochádza ani k novému odsúdeniu, tj. k novému uloženiu trestu, vyvodzuje sa z toho, že rozhodnutie o použití čl. VI odst. 2 amnestie prezidenta ČSFR z 1. 1. 1990 tým nie je nijako dotknuté, najmä sa toto rozhodnutie neruší alebo nezaniká preto, že by stratilo svoj podklad vo výroku rozsudku, ktorým bol trest uložený. Neprichádza preto do úvahy, aby sa po skrátení trestu znovu rozhodovalo o použití čl. VI odst. 2 cit. rozhodnutia o amnestii, pretože by to v skutočnosti znamenalo dvojité rozhodnutie o použití amnestie z toho istého dôvodu. Pokiaľ súd skráti uložený trest odňatia slobody podľa čl. II odst. 3 veta tretia alebo odst. 4 zák. č. 175/1990 Zb. na takú výmeru, že vzhľadom na skutočne vykonanú časť trestu je jeho nevykonaný zvyšok menší ako jeden rok, je táto výmera pokrytá odpustením jedného roka odňatia slobody na podklade čl. VI odst. 2 cit. rozhodnutia o amnestii a odsúdený musí byť prepustený z výkonu trestu odňatia slobody ihneď, akonáhle rozhodnutie podľa čl. II odst. 3 veta tretia alebo odst. 4 zák. č. 175/1990 Zb. nadobudne právoplatnosť.

Naproti tomu trestné kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré riešilo uvedenú otázku na svojom zasadnutí dňa 18. júla 1990 pod sp. zn. Tpj 37/90, došlo k nasledujúcim záverom. Obvineným, ktorí boli odsúdení ako obzvlášť nebezpeční recidivisti [§ 41 písm. b) Tr. zák.], súd

najprv skráti trest podľa článku II odst. 4 zák. č. 175/1990 Zb. na hornú hranicu základnej, prípadne zmiernenej trestnej sadzby, ak uložený trest presahuje túto hranicu. Po právoplatnosti rozhodnutia o skrátení trestu v prípade, že odsúdený skrátenej trest už vykonal, prípadne zvyšok nevykonaného trestu neprevyšuje jeden rok, musí byť ihneď prepustený z výkonu trestu. Ak zvyšok nevykonaného trestu je jeden rok odňatia slobody alebo presahuje túto výmeru, súd rozhodne podľa čl. VI odst. Z rozhodnutia prezidenta ČSFR o amnestii z 1. januára 1990, že sa odsúdenému z uloženého trestu odňatia slobody odpúšťa jeden rok. V prípade, že zvyšok trestu je kratší ako jeden rok, odpustí sa tento zvyšok s tým, že odsúdený je prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Obdobne treba postupovať u tých odsúdených, ktorým súd uložené trest pomerne skráti podľa čl. II odst. 4 zák. č. 175/1990 Zb.

Svoj názor, že po právoplatnosti rozhodnutia o skrátení trestu sa musí znovu rozhodnúť uznesením o použití agraciačných ustanovení citovaného rozhodnutia prezidenta ČSFR o amnestii, odôvodňuje trestné kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tým, že skrátenej trestu podľa čl. II odst. 3, 4 novely Trestného zákona stráca rozhodnutie súdu, ktorým bola odsúdenému odpustená časť trestu na základe amnestie, svoj podklad. Akonáhle totiž nadobudne rozhodnutie o skrátení trestu právoplatnosť, stráca účinnosť rozhodnutie súdu, ktorým bola odsúdenému odpustená časť trestu na základe rozhodnutia prezidenta ČSFR o amnestii z 1. januára 1990. V tejto súvislosti upozornil Najvyšší súd Slovenskej republiky aj na to, že v čase rozhodovania súdu môže byť už zvyšok nevykonaného trestu odňatia slobody kratší ako časť, ktorá sa odpúšťa amnestiou, a v takom prípade by zrejme nestačilo len odkázať v novom nariadení výkonu trestu na to, že predchádzajúcim rozhodnutím o amnestii bola už časť trestu odpustená. Keby sa o použití amnestie znovu nerozhodovalo, bol by odsúdený, ako aj prokurátor skrátenej na práve podať opravný prostriedok.

Na odstránenie rozdielného výkladu zákona prikázal predseda Najvyššieho súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky podľa § 27a odst. 1 zák. č. 36/1964 Sb. o organizácii súdov a o voľbách sudcov v znení neskorších predpisov senátu Najvyššieho súdu ČSFR, aby zaujal stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu zákona v uvedenej právnej otázke.

Pred zaujatím stanoviska predseda Najvyššieho súdu ČSFR požiadal o vyjadrenie generálneho prokurátora ČSFR, predsedov najvyšších súdov republík, ministerstvá spravodlivosti republík, katedry trestného práva všetkých právnických fakúlt, Českú a Slovenskú advokátsku komoru a Ústav štátu a práva ČSAV. Pokiaľ žiadosti o vyjadrenie vyhovel, stotožnili sa s právnym názorom Najvyššieho súdu Českej republiky s výnimkou predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý si osvojil názor trestného kolégia tohto súdu, a s výnimkou katedry trestného práva právnickej fakulty UK v Prahe, Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvádza vo svojom vyjadrení, že novela trestného zákona č. 175/1990 Zb. síce formálne neruší výrok o treste odňatia slobody v pôvodnom rozsudku, fakticky sa však výmera trestu mení. Agraciačné ustanovenia amnestie sa potom musia viazať na tento zmenený výrok o treste, inak sa môže stať, že zvyšok nevykonaného trestu po jeho skrátení podľa čl. II odst. 3, 4 zák. č. 175/1990 Zb. bude kratší než časť trestu, ktorá bola odpustená podľa pôvodného rozhodnutia o použití amnestie. Súd by preto mal znova rozhodnúť o použití agraciačných ustanovení amnestie s prihliadnutím na skutočný nevykonaný zvyšok trestu odňatia slobody v čase nového rozhodovania. Katedra trestného práva právnickej fakulty UK v Prahe vo svojom vyjadrení dodáva, že trestný poriadok nerieši situáciu, o ktorú ide, a malo by sa teda postupovať podľa obdoby § 269 odst. 2, § 284 odst. 1 Trestného poriadku, keď sa síce pôvodný rozsudok vo výroku o treste neruší, ale mení sa tak, že treba znovu rozhodnúť o použití amnestie s prihliadnutím na túto zmenu.

Senát Najvyššieho súdu ČSFR po zvážení dôvodov, ktoré viedli najvyššie súdy republík k rozdielnym názorom, a po prihliadnutí k došlým vyjadreniam zaujal stanovisko, že zákonu zodpovedá názor, ktorý vyslovilo trestné kolégium Najvyššieho súdu Českej republiky. Vychádza pritom z týchto úvah:

Ustanoveniami čl. II odst. 3, 4 novely Trestného zákona ani rozhodnutím súdu, ktorým sa pôvodne uložený trest na základe týchto ustanovení skracuje, nie je pôvodný rozsudok vo výroku o treste zrušený a zostáva právoplatný, hoci jeho obsah sa dodatočne, so spätnou účinnosťou (ex tunc) mení. Existencia pôvodného právoplatného rozsudku, od ktorého je odvodené rozhodnutie o použití amnestie, neumožňuje urobiť záver, že toto rozhodnutie stratilo svoj podklad. Zákon č. 175/1990 Zb., ani žiadne iné ustanovenie Trestného poriadku neposkytuje ani nijaký iný právny podklad pre zrušenie rozhodnutia o použití agraciačných ustanovení amnestie. Toto rozhodnutie sa stalo právoplatným a bez výslovného zákonného oprávnenia nezmeniteľným. Odporovalo by základným zásadám týkajúcim sa právoplatnosti rozhodnutia, keby sa takéto rozhodnutie mohlo zmeniť bez výslovného zákonného ustanovenia. Použitie analógie § 269 odst. 2, resp. § 284 odst. 1 Tr. por. tu nie je na mieste, lebo by mohlo ísť o analógiu v neprospech odsúdeného. Navyše iba zdanlivo ide o procesnú otázku, keď ide predovšetkým o to, akú časť trestu má odsúdený ešte vykonať, teda o otázku so závažnými hmotnoprávnymi dôsledkami.

Je síce pravda, že zmenou výmery trestu v pôvodnom rozsudku môže nastať situácia, ktorej už nezodpovedá skôr vydané rozhodnutie o použití amnestie. Táto situácia však môže nastať len vtedy, keď zvyšok nevykonaného trestu po jeho krátení podľa čl. II odst. 3, 4 novely Trestného zákona je kratší ako tá časť trestu, ktorá bola odpustená podľa rozhodnutia o použití agraciačných ustanovení amnestie. Táto situácia však nie je neriešiteľná. Ak bola amnestiou odpustená väčšia časť trestu než aká sa má ešte vykonať, nevykoná sa tento skutočný zvyšok. Je to riešenie logické a vylučuje taký výklad zákona, ktorý by bol v neprospech odsúdeného v prípadoch, keď sa podľa amnestie odpúšťa iba pomerná časť trestu, ktorá by pri novom rozhodovaní o použití amnestie po skrátaní trestu podľa čl. II odst. 3, 4 novely Trestného zákona bola nutne nižšia než bolo vyslovené v pôvodnom rozhodnutí o použití amnestie.

Z týchto dôvodov senát Najvyššieho súdu ČSFR zaujal stanovisko uvedené vo výroku.